

Vzpomínka na **Anežku**

Projekt 2010/11 - Umění žít s lidmi a pro lidi

Soupis jednotlivých činností + jejich reflexe: Jak to viděla Prima B, Kvinta A a Septima A

*Projekt připravovali Ondřej Mrzílek a Jana Kaderová
Texty sebrala a upravila Veronika Valíková*

Patronkou projektu byla minulý rok svatá **Anežka**, která zasvětila část svého života pomoci nemocným a potřebným. Právě v její dobročinnosti, péči a zájmu o nemocné, slabé či pronásledované jsme chtěli Anežku napodobit.

Klíčovým slovem projektu bychom mohli nazvat slovo **ÚČAST**.

Nabídka činností pro primy - kvarty:

ÚČAST NA BESEDĚ O ŽIVOTĚ NA VOZÍČKU

Co je osobní asistence? Kolik sil stojí vozíčkáře bariéry ve městech? Jak můžete pomoci vozíčkáři na ulici? Jak mu pomoci do tramvaje či do schodů? Víte, že vozíčkář nedosáhne na vypínače, pracovní desky a poličky?

dobrovolnici@asistence.org

ÚČAST NA BESEDĚ O DUŠEVNÍM ONEMOCNĚNÍ

Co je to duševní onemocnění? Jaké jsou možnosti léčby i prevence? Jak lidem s duševním onemocněním můžete pomoci a jak k nim přistupovat?

Občanské sdružení Baobab - <http://www.osbaobab.cz/home>

NAHLÉDNUTÍ DO SVĚTA NESLYŠÍCÍCH

Chcete se naučit základy znakového jazyka? Víte, jaké problémy na neslyšící čekají a jak jim lépe porozumět?

<http://www.aldea.cz/>,

ZMIZELÍ SOUSEDÉ

Projekt probíhá pod záštitou **Vzdělávacího a kulturního centra Židovského muzea** již deset let. Studenti pátrají ve svém okolí po lidech, kteří se stali obětí holocaustu.

Nabídka činností pro kvinty – oktávy:

POMOC V NEMOCNICI

Pomoc přímo u lůžek pacientů (s osobní hygienou, převlékáním, jídlem, úklidem) v **Nemocnici Milosrdných sester sv. Karla Boromejského v Praze**. Projekt byl určen pouze pro plnoleté studenty.

POMOC SENIORŮM

Pomoc se smysluplným trávením času s jídlem a s oblékáním nebo je doprovodem. **Domov pro seniory Praha 4 – Háje**.

POMOC VOZÍČKÁŘŮM

Osobní asistence u lidí odkázaných na invalidní vozík. Instruktaž, zácvik, doprovod vozíčkářů na jejich cestě do práce, do školy.

dobrovolnici@asistence.org

NAHLÉDNUTÍ DO SVĚTA NESLYŠÍCÍCH

Základy znakového jazyka. Setkání s mladými neslyšícími lidmi.

ZMIZELÍ SOUSEDÉ

Viz výše.

POMOC VE SPECIÁLNÍ MATEŘSKÉ ŠKOLCE

Asistence v několika speciálních mateřských školkách, které integrují děti zdravé a děti se speciálními potřebami.

V hodinách ČJL ještě vzniklo několik přídatných projektů k Anežce:

SIROTCI (DIVADLO)

ZTRACENĚ, OPUŠTĚNĚ A ZABITÉ DĚTI

KONTROVERZNÍ LÉČEBNÉ METODY

A jak to viděli sami studenti?

KLÍČOVÉ SLOVO – ÚČAST

(Marie, 7.A)

Pokud se zamyslím nad hlavním účelem tohoto projektu, napadne mě jediné slovo - "komunikace." Mnohé z nás, v septimě již dospělé, asi nenapadne, jak je pro postižené lidi důležité cítit, že jsou plnohodnotnou součástí společnosti. Ať už mluvím o starých lidech v domovech důchodců, nemocných upoutaných na lůžko, lidech na vozíčku či dětech, které kvůli svému handicapu těžce zapadají

do kolektivu ostatních dětí, vždy je důležité jim nějakým nevtíravým způsobem nabídnout pomocnou ruku.

Kupříkladu když já jsem pracovala ve školce, bylo nutné pomoci hyperaktivním dětem, aby zapadly mezi ostatní. Co vím od svých spolužáků, kteří pracovali jako dobrovolníci v nemocnici či v domově důchodců, je velmi důležité nějak zachovávat jejich denní režim, nabídnout jim pomoc při běžných úkonech, jako je manipulace s jídlem, cesty na záchod, obecně vstávání a ukládání z lůžka. Takovýchto zdánlivých maličností najdeme mnoho. Jedno mají společné - nikdy nelze nakládat s lidmi proti jejich vůli, násilím.

Projektem, který v rámci *Anežky* výrazně vyčnívá, je projekt "Zmizelí sousedé." Jeho cílem je vypátrat stopy mladých Židů, kteří zmizeli za druhé světové války do koncentračních táborů. Podílí se na něm již několik let celá republika, či přesněji, žáci základních a středních škol z měst a vesnic, odkud v letech 39-45 zmizeli nějací židovští žáci. Obvykle se podaří vypátrat cesty ztracených dětí, a jejich příběhy se zveřejní. Morální přesah tohoto projektu je jistě neméně důležitý než začleňování lidí do společnosti, myslím, že je velmi důležité, aby se nezapomnělo na hrůzy, kterými si za války Židé prošli, a nejen Židé. Pro mě osobně je tento projekt důležitý z prostého důvodu, moje prababička Margit válku přežila jen díky náhodě. Ona Židovka, pradědeček ne. Byl doktorem na oddělení infekčních chorob v Pardubicích. Ničeho se Němci nebáli víc, než infekčních chorob, a proto mou prababičku neodvedli do tábora, a ona válku přežila, zavřená v nemocnici, s manželem po boku.

Musím se pozastavit nad absencí několika programů, které bych u takového projektu očekávala. Týkají se dětí, budoucnosti naší země. Děti, které nemají příbuzné, kteří by je odpoledne vyzvedli ze školky, a vzali je domů na dobrý oběd, dali jim plyšáka a pak je uspávali na ruce. Mluvím o dětech z kojeneckých ústavů a dětských domovů. Právě tyto děti mají největší emocionální hlad, nejvíce by potřebovali pomoc a péči. Tak snad přistě se na ně také dostane.

Ať už se profesně zabýváte čímkoliv, zamyslete se nad tím, jak byste mohli pomoci lidem, kteří nemají takové štěstí jako vy. A tím nemyslím adopci černouška v Africe či posílání peněz na charitativní účty. Radost má být vidět. A motivovat - co vás pohladí víc než úsměv? Kdysi to řekla paní Žilková, která podporuje pražské dětské domovy. Když jí nabízeli adopci malého afrického sirotka, řekla si, že i u nás je mnoho sirotek a kdo se stará o ně? Zajela do obchodu, koupila karton jogurtů a čokolád, a rozdala je dětem v nejbližším domově. Od té doby to dělá pravidelně. Na tomto příkladu je vidět, že každá pomoc je vítaná. A ceněná.

NAHLÉDNUTÍ DO SVĚTA NESLYŠÍCÍCH

(Kristýna, Lenka, 1.B)

Já jsem si vybrala ZNAKOVOU ŘEČ, protože jsem uměla její základy, bavila mě a chtěla jsem zkusit vžít se do kůže neslyšících a němých.

Nejdříve nám v kině Světozor pustili tři krátké filmy o neslyšících. Po přestávce nás přišli navštívit neslyšící a odpovídali na naše dotazy, přiblížili nám, jak je jejich život těžký. Samozřejmě, abychom jim rozuměli, byli tam s námi i tlumočníci. Pořadem nás provázela mladá, též neslyšící slečna.

V dokumentech, které nám promítali, byly „tiché domácnosti“, tedy němé rodiny. Mluvili o tom, jaké to je žít takhle, potichu. A jaké to bylo, když se jim narodily děti a musely se učit znakovou řeč. Nebo tam byly jiné rodiny, rodiče byli slyšící a mohli i mluvit, ale narodily se jim děti, které byli hluchoněmé. Museli se tedy naučit znakovou řeč.

Donutili nás o neslyšících zapřemýšlet. Pomáháme jim? Chováme se k nim dobře? Jak se cítí?

(Honza, 7.A)

Téměř každý z nás se někdy v životě setkal s postiženým a tedy fakt, že mezi zdravím a životem plným bariér může stát jediný nešťastný okamžik, nikoho nepřekvapí. Nakolik se však život postiženého člověka liší od toho běžného, ničím neztrpčeného, to si mnozí z nás nemohou ani představit, přestože žijeme všichni prakticky vedle sebe. Projekt Anežka vnikl, aby studenti poznali, s čím se postižení lidé musí dennodenně potýkat. Jednou z částí projektu bylo seznámení se znakovou řečí a životem neslyšících.

První hodiny byly věnované znakové řeči, těm nejpoužívanějším znakům a zásadám komunikace s neslyšícími. Mnozí by si mohli myslet, že jediné co je třeba, je ovládnutí znakového jazyka, ale my jsme se sami mohli přesvědčit o tom, že tato netypická konverzace toho vyžaduje mnohem více. Člověk musí nejen dobře artikulovat a znakovat rukama, ale především musí být s to odezírat z úst a sledovat ruce druhého člověka najednou. Po čtyřhodinovém těkání očí z tváře druhého člověka na jeho ruce a zpět, začnou oči bolet a pálit a koncentrace je ta tam.

Když si naše lektorka, paní Mrzílková, byla jista tím, že naše čerstvě nabyté schopnosti postačí ke konverzaci s neslyšícím, pozvala na kurz pana Ptáčka, který je postižený již od svého narození. Pán to byl věru milý, sympatický již od pohledu a povídání s ním šlo tak nějak samo. Nejtěžší část byla asi lekce s čísly. Nikdy bych neřekl, že ukázat na rukou nějaké to

číslo by mohla být tak velká fuška. Pan Ptáček byl však velmi důsledný a postupně nám připravoval tvrdší oříšky k rozlousknutí. Dále jsme se naučili barvy, zvířata, nápoje, měsíce, dny v týdnu, pozdravy a mnoho dalšího.

Před první hodinou byla nálada poněkud rozpačitá a nevěděli jsme co očekávat, ale již po prvních minutách konverzace s panem Ptáčkem jsme všichni pookřáli a atmosféra byla nakonec velmi příjemná. Projekt považuji za mimořádně prospěšný pro všechny zúčastněné a myslím, že by každému mohl pomoci pochopit, že s neslyšícími se dá stejně pěkně popovídat, jako s kterýmkoli jiným člověkem.

BESEDA O ŽIVOTĚ NA VOZÍČKU

(Marta, Cyril, Štěpán, Jonáš, Michal, Matouš, Kristýna, Sali a Markéta, 1.B)

K: Mě nejvíce zaujalo, jak jsou k vozíčkářům lidé nezdvořilí a jak jsou odkázáni jen sami na sebe.

J: Mě nejvíce zaujalo, že si vozíčkářka, se kterou jsme měli besedu, mohla vymyslet, jak bude vypadat její bezbariérový dům.

K: Ale rozzlobilo mě, že na některých stanicích metra odmítají brát vozíčkáře do nákladních výtahů s tím, že si mají dojít na stanici, kde je osobní výtah.

J: Takže když nějaký vozíčkář pospíchá a musí jít na takovou stanici, aby to stihl, nestihne to.

M: Mně to také připadá jako bezohlednost

K: Jenom proto, že jsou vozíčkáři, nemusíme je urážet, protože jsou lidi jako my. Navíc se nám to může také stát.

J: Obdivuji tu paní, že takovou neuctivost a své postižení snáší optimisticky.

M: Myslím, že se s tím člověk za čas vyrovná.

Byla tam jedna paní, která nám povídala o svém životě. Třeba o tom jak bychom měli vozíčkářům pomáhat. Také mluvila o vybavení, které potřebuje ke každodennímu životu. Má dva vozíčky, jeden mechanický a jeden elektrický.

Povídali jsme si o tom, jak ta paní žije svůj normální život, jak se k ní chovají ostatní lidé. Všichni se jí ptali, jestli má třeba osobní asistentku, jak se obléká, jak nastupuje do dopravních prostředků a tak.

Povídala nám o problémech při cestách, ukazovala nám také různé předměty, které používala při osobních potřebách, například přitahovalo.

Ruční vozík je lehký, ale elektrický hodně těžký. Proto se s elektronickým vozíkem nemůžete dostat do vozidel, která nejsou bezbariérová, ale s ručním vozíkem se s pomocí dvou silných lidí můžete dostat i do vysokopodlažní tramvaje (autobusu, atd...)

S: Co bys dělala, kdyby někdo z tvé rodiny byl postižený?

M: Kdyby byla třeba moje dcera na vozíku, asi bych to ze začátku brala hodně vážně.

S: Bylo by ti jí líto?

M: Určitě a moc! Podle mě by byla hodně odstrkovaná například ve škole a jinde...

S: Co bys pro ni udělala?

M: Tak určitě bychom se museli přizpůsobit jejímu postižení. Museli bychom se buď přestěhovat nebo udělat byt bezbariérovým. Myslím, že bychom jí měli hodně rádi.

(Kristýna, Eliška, 5.A)

Jak na tebe vozíčkáři působili?

-Dobře; kladný přístup klienta; trochu odlišnosti od ostatních a strach, že něco zvořu

Je pro tebe složité s nimi komunikovat (v porovnání se zdravými)?

- Zvědavý klienti, často stála řeč; vady řeči – soustředění na to, co klient říká

Přinesl ti tento projekt něco a šel bys do podobné akce na vlastní pěst?

Byla to sice zajímavá a přínosná zkušenost, ale asi ne; Poznání. Vození by mě bavilo, ale komplikované. Služby ne.

DUŠEVNÍ ONEMOCNĚNÍ

(Matěj, Sam, Michal, 1.B)

Dozvěděli jsme se, že choroby mohou způsobit smrt, například, že někdo slyší hlasy, které mu říkají, aby spáchal sebevraždu. Nebo také můžou hlasy radit dobře. Duševní choroby mohou způsobit i těžké deprese a pacienti musí jít na léčení.

Byla tam jedna paní, která pracuje s duševně postiženými a říkala, že o nich nemáme mít předsudky, protože by se nám nebo našim dětem mohlo stát úplně to samé.

Setkali jsme se s lidmi, kteří trpí různými poruchami (duševními), nebo různými fóbiemi. Například jedna paní se bála vyjít z domu, protože se bála, že si zapomněla klíče, tak se zase vrátila. Jednoho pána opustil otec, když se dozvěděl, že je postižený. Velmi známá choroba je také autismus.

MATEŘSKÁ ŠKOLKA

reportáže

Hra na poníky (Hanka, 7.A)

Tak kdepak je ta školka? Podle té mapy měla být přece tady. Třikrát projdu ulicí. Naštěstí poblíž už delší dobu stojí postarší pán, který vypadá, že by mi mohl pomoci. Na můj dotaz reaguje velmi ochotně a rukou ukazuje na budovu vzdálenou cca padesát metrů. „Vidíte ten žlutý barák? Tak to je vono.“

Dveře jsou otevřené a na chodbě již čeká několik studentů, kteří si také vybrali pomoc ve školce. Ještě chvíli čekáme na opozdilce, nakonec nás paní ředitelka vede po schodech nahoru a rozdělí nás do skupinek po dvou až třech lidech. Já společně se svým spolužákem a jedním sextánem zůstáváme ve druhém patře. Naše práce tedy může začít.

Sedím u stolu, dívám se na hodiny a v duchu přemýšlím, co se asi právě děje ve škole. Moji zde sedící kamarádi sice vypadají poměrně nadšeně, že se mohli touto cestou uvolnit z vyučování, ale já na věc mám poněkud odlišný pohled. Vůbec se mi nelíbí, že jsem nucena zameškovávat výuku, to bude zase dopisování...

Po chvíli za námi přijde paní učitelka a prosí nás, zda bychom nepomohli dětem s výrobou papírových sněhuláků. Začínám tedy obkreslovat a vystříhovat. Mezitím na nás začínají přítomné děti obracet svoji pozornost, za chvíli už se u stolu objeví malá blondáta hočička Cassandra, které tu všichni říkají Kesynka. „Chceš dělat sněhuláčka?“ zeptám se jí přátelsky. Roztomilá blondýnka nadšeně přikyvuje a pustí se do výroby, následují ji i ostatní děti. Některé se ještě trochu stydí, ale těch zase tolik není.

Za chvíli za mnou přichází Nikolka, Kesynčina kamarádka.

„Budeš si s námi hrát na Honzo, vstávej?“

„No jasně, ale musíte mi vysvětlit, jak se to hraje, to já už jsem všechno zapoměla.“

„Tak pojd'!“ Popadne mě za ruku a začne mi vysvětlovat pravidla. Vzpomínám si, že mě tato hra kdysi velmi bavila, ale teď už nějak přestávám chápat, co mi na tom kdy vůbec mohlo připadat zábavné...

Po chvíli si sedám na koberec, kde si jakýsi chlapeček hraje s autodráhou. Pustím se s ním do řeči.

„Ahoj, ty tady máš takovou hezkou autodráhu, jo“?

„Hm, koukej.“

Hošík vezme autíčko do ruky a ukazuje mi, jak se s ním jezdí. Chvilku si hrajeme, potom už přichází paní učitelka s oznámením, že za chvíli začíná angličtina.

„A ty taky chodíš na angličtinu?“ zeptám se kloučka.

„Jo.“

„A umíš už něco říct anglicky?“

„Jo, umím počítat. One, two, three, four, five...“

„A umíš třeba říct, jak se jmenuješ?“

„Ne, jak se to řekne?“

„What´ s your name?“

To už ale přichází učitelka angličtiny, která se zřejmě těší velké oblibě u svých žáčků, není to taková ta klasická hodina cizího jazyku, jak ji znám ze školy. Děti tam poskakují, poletují, máchají rukama a jedním hlasem přitom vykřikují: „We like chocolate, we like chocolate!“ Výuka už však trvá poměrně dlouho a skupinka nadšených příznivců angličtiny se poněkud zmenšuje. Již delší dobu sleduji čas. Ještě dvě hodiny..., tady to vážně neutíká. Za chvíli jdou děti na oběd, některé jsou pak vyzvedávány rodiči, jiné půjdou domů až „po spa“... Sedám si spolu se svými vrstevníky k velké stavebnici lega a беру si do ruky pár dílků.

Tak už bychom snad mohli jít domů, ne? Co kdybych se někoho zeptala, jestli už můžeme odejít?“ Můj návrh byl jednomyslně přijat. Nakonec se mi podaří zjistit, kde se nachází paní ředitelka a je nám dovoleno opustit budovu. S velkou radostí si oblékám bundu... Tak první den už máme za sebou :).

V půl sedmé ráno mi zvoní budík a za necelou hodinu už nasedám do autobusu směr školka. Pomyslím si, že to tam vlastně včera nebylo zas tak hrozné a do jisté míry se tam i těším. Společně s dětmi si hrajeme a skvěle se bavíme. Po chvíli mě Kesynka odtáhne pryč, abych si s ní hrála na doktora. Dá mi do ruky panenku, oznámí mi, že je to moje dítě a že je mu špatně, okamžitě se tedy musím vypravit do nemocnice. Lékařka dítě prohlédne, doporučí léčbu, která by dle mého názoru pacienta pravděpodobně usmrtila, a aby toho nebylo málo, dostane panenka injekci. Jako injekční stříkačka přitom dobře posloužil kus rozbité hračky čerpací stanice.

Po nějaké době paní učitelka oznamuje, že se jde ven, načež se děti začnou teple oblékat. Za okamžik už jsme všichni na zahradě a může začít hra na honěnou. Řekla bych, že hodina strávená s dětmi venku byla pro mě po sportovní stránce mnohem přínosnější, než dvě hodiny tělocviku ve škole. Rovněž se zde sblíží s další holčičkou, jejíž jméno si nejsem schopna zapamatovat. Jako oslovení mi však bohatě postačí výraz šmudla. Dozvídám se, že nejsem jediná, kdo jí tak říká. Doma prý o ní někdy dokonce mluví jako o žvýkačce, protože se na všechny lepí. Ten den jsem se ve školce tak bavila, že jsem rozhodně nikoho nežádala, zda mohu odejít dříve.

Teď už mám před sebou poslední šťastný bezstarostný den, pomyslím si ráno. Už se nemohu dočkat, děti mě nadšeně vítají, dokonce nás čeká i divadelní představení o zmlsané princezně. Celé divadlo na mě působí jako propagace pestré stravy. Poté už se však opět chystáme ven, kde se seznámím s holčičkou Maiou. Jje až neuvěřitelné, jak mě tato dívenka vyhledává, už je to však za hranicí.. Maia se nebaví s ostatními dětmi a brání mi si s nimi hrát, zastává totiž názor, že musím veškerý čas strávit pouze s ní. Tu a tam se mi podaří se jí na

chvíli zbavit, ale jinak je na mě pořád navěšená. Mám pocit, že děti už začínají být oprsklejší, za pomoci zmíněného sextána po mně házejí jakýsi špinavý pekáč, ale vše je zatím ještě v mezích únosnosti, trocha adrenalinu přece neuškodí. Agresivita dětí se začíná více projevovat po návratu do školky, kdy je můj kamarád zraněn hozeným autíčkem. Rozhodnu se, že si od těch malých zlatíček alespoň na chvíli odpočinu a lehám si na gauč. Děti mě však nenechají v klidu a vyžadují, abych si s nimi hrála. Obzvláště žádaná je hra na těhotnou ženu, kterou mám představovat. Mám si prý strčit panenku pod halenku a následně ji za asistence dvou holčiček porodit. Vzhledem k tomu, že by se mi tam panenka nevešla, dohodneme se nakonec na kompromisu, že porodím malého poníka. Vtom se najednou na mě vrhne jakýsi hošík, začne mě oslintávat a pusinkovat a povídá něco v tom smyslu, že budu jeho nevěsta. Zábava už je opravdu v plném proudu, postupně se na mě sesype dalších pět dětí, což mi způsobuje nepříjemný pocit vedra a prosím kamaráda, aby mě těch prcků zbavil, což se částečně daří. S těžkým srdcem ze školky odcházím až kolem třetí hodiny. Dvě holčičky se se mnou loučí pozdravem: „Ahoj kravičko.“ Snažím se jim vysvětlit, že se to nehodí, ale bez výsledku. Nakonec dívenky změní své rozloučení na „Ahoj krávo!“, čímž jsem si tedy opravdu nepomohla, ale osobně si to neberu. Pevně věřím, že to je ještě následek hry na poníky.

Anketa

- 1) Dokázal/a bys ve školce pomáhat déle, než tři dny?
- 2) Jaký se Vám zdál přístup učitelů k dětem?
- 3) Co vám projekt Anežka dal a co naopak sebral?

5.A – Natálie Košťálová (N) a Lucie Vovsová (L) (Natálie navštěvovala speciální školku pro postižené děti v Krči, Lucie chodila do MŠ Matějchova – obyčejná školka s integrací postižených dětí – jedno „postižené“ dítě v jedné třídě)

- 1) N – Ale asi jo
L – Ano
- 2) N – Docela dobrý
L – Blbý, moc benevolentní, občas děti absolutně ignorovali.
- 3) N – Získala jsem tak skvělé zkušenosti s prací s postiženými dětmi, nesebral mi asi nic
L – Zkušenosti, také mi nic nesebral

5.B – Jakub Kroneisl (J) a Tereza Havránková (T) (Oba navštěvovali MŠ Matějchova)

- 1) J – Asi už ne
T – Možná bych zvládla čtyři dny
- 2) J – Jo, super, hlavně pan učitel =)
T – Nic moc
- 3) J – Oddych a zkušenosti, ale některé děti mi plivaly do obličeje, to nebylo nic moc
T – Také oddych a zkušenosti, nesebral mi asi nic

7.B – Jan Kroneisl (J) a Lukáš Kozák (L) (Myslím, že také chodili do MŠ Matějchova)

- 1) J – Ne, fakt ne
L – Taky ne

- 2) J – Byli hodně benevolentní
L – Byli OK
- 3) J – Chytil jsem rýmu
L – Zkušenosti a obdiv k učitelům, kteří tuto práci vykonávají

Proč se bojíme učitelek v MŠ (Marie, Lucie, 7..A)

V osm hodin ráno otvíráme vstupní dveře oblepené obrázky, listy a vločkami, vcházím do mateřské školky Matěchova, jedné z mála pražských školek, kde jsou zaintegrované postižené děti. Ve třídách, obvykle čítajících kolem dvaceti dětí, jsou pod dohledem vychovatelek propojovány dva světy, ten, který si většina z nás pamatujeme ze svého dětství, čili svět přesnídávek, krájených jablíček a chození „po-o“, a svět dětí s postižením, dětí, které trpí autismem či nějakou jinou nemocí, povětšinou poruchou soustředění.

Vedle dveří je cedulka, která upozorní návštěvníky, aby se zuli. Přezujeme se tedy a procházíme podél řady malých skřínek, kde mají děti boty a bundy. O patro výše nás čeká ředitelka, aby a dalším návštěvníkům - dobrovolníkům vysvětlila, co je třeba dělat a co se od nás, jakožto pomocných vychovatelů očekává. Je to rada zdánlivě banálních úkonů, které se však postupem času přemění v něco neočekávatelného.

Ze schůzovní místnosti, kde čekají děti před odchodem do svých zelených, modrých, červených a žlutých tříd, odvádíme naši malou skupinku dětí, je jich asi patnáct, protože v zimě často odjíždějí na ozdravné pobyty na hory, nebo do školky raději vůbec nejdou, to se týká hlavně dětí s postižením, které mají velmi slabou imunitu a pobyt ve školce za chřipkové epidemie by znamenal leda rychlou cestu do postele.

Ve třídě je čeká malá snídaně, krájená jablíčka a mandarinky, chleby namazané máslem a mléko, o které se strhne boj. Děti se vrtí na židličkách a čekají, až dostanou svolení k jídlu, aby se nestalo, že někdo bude jíst sám. Teprve když poslední dojí, tak se děti zvednou a jdou po sobě uklidit mnohdy nepoužité nádobí, neboť největší nepořádek zanechají na stole, na židli, na zemi popřípadě i na svém kamarádovi, jen o ten talířek nezavadí. Potom si smějí jít hrát, vytahují se před sebou novými plyšáky, a přichází nejtěžší část dne.

Součástí kolektivu je totiž především soudržnost, všechny děti jsou v podstatě stejných zájmů, a tak je těžké zapojit do jejich her děti, které se nějak liší, buď svým přístupem, nebo celkově chováním. V malém hyperaktivním chlapci, řekněme mu třeba Tonda, najdeme náznaky násilného chování dominance, což buď mnohé děti pobuřuje, nebo se o něj vůbec nezajímají. Brzy mu tak dají najevo, že s ním si hrát nechtějí, a tak se i stane. Absolutní nezájem a ignorace. Výsledkem toho všeho je, že se hoch nemá šanci naučit chovat, pokud se o to nebude snažit aspoň paní učitelka, která by v něm vzbudila autoritu. Jenže ne

vždy je Tonda ochotný poslouchat a tak mnohdy uraženě a našťvaně odkráčí a vymýšlí plán, jak zaujmout děti jiným způsobem. A někdy se jedná o něco více násilnější způsob.

Tonda ale není jediný, kdo má s kolektivními hrami problém. Děvčata se dělí do skupinek po dvou až třech, posmívají se holčičce, která má na sobě místo sukýnky kalhoty, každá pak z nich chodí za paní učitelkou se smyšlenými příběhy, jen aby v jejích očích spatřila obdiv a snad se ji zalíbila alespoň o kousíček více, než její kamarádky. Takové ale nejsou všechny. Najdeme tam i děti, které si vystačí samy. Dejte jim stavebnici nebo omalovánky a máte na půl dne vystaráno. Vyzařuje s nich klid a spokojenost, kéž by takových bylo více.

Dalším vztyčným bodem je oběd, před kterým děti hlásí, kdo ve školce zůstává a kdo jde hned po obědě domů. Spáčům je pak připravena matrace a odpolední svačina.

„Po-o“ skutečně odchází polovina dětí, druhá druhá půlka se těší na pohádku. Ať je to cokoliv, dětičky to neustale s radostí komentují. A my vlastně také, občas nevěříme, co jsou schopné ty malé „nevinné“ bytůstky vypustit z úst.

Po uložení dětí, což je další činnost ne úplně příjemná, protože někteří stále vyžadují nasazení plenek a dudlíku. Ostatní při převlékání potřebují jenom asistenci.

Nejenže můžeme zhodnotit chování dětí, ale to, co nás nejvíce šokovalo, bylo místní stravování. Opravdu se nedivím dětem, které vrátí plný talíř, když dostanou zelňačku – červenou, lehce osolenou vodu s minimem zelí. Šišky s makem vypadají, jako male miniostrůvky zalité máslovým oceánem a kily moučkového cukru. Skutečně dáváme dětem již od školkových let dostatečně výživné jídlo, které jim má poskytnout základ pro správnou životosprávu? Ve chvíli, kdy jediné ovoce, které spatří, je čtvrt jablka a jedna mandarinka, když zelenina je kysané zeli v polívce, je očividně něco špatně.

Nicméně to neznamena, že odsuzujeme práci paní učitelek a školek.

Naopak, obdivujeme je a fandíme jim, protože na tohle musíte mít pořádné nervy, silnou vůli nepraštit jednoho po zadku, pochopení pro každého jedince, zásobu her a hlavně se z toho všeho nezbláznit.

Už chápeme, proč všechny učitelky mateřských školek vypadají stejně. My se jich teda vždycky bály.

Anketa- Lád'a, 5.A

1) Skákaly na Tebe děti?

1. osoba - mlátily mě

2. osoba – mlátily mě a skákaly po mně, tahaly mě za vlasy

2) Dali Ti ve školce najíst?

1. osoba – nedali

2. osoba - nedali, musela jsem užírat dětem.

3) Četla jsi dětem knížky?

1. osoba - nečetla, prohlížela jsem je s nimi
2. osoba – ne

Děti, které žijí ve vlastním světě (Tereza, 7.A)

Tento rok je náš školní projekt zaměřen na pomoc druhým a to převážně nemocným a potřebným. Každý student si mohl vybrat, kde by se nejlépe uplatnil a co by ho nejvíce zajímalo. Já jsem si vybrala pomoc v mateřské školce, ve třídě s postiženými dětmi.

Nejdříve nás všechny, kteří jsme o to měli zájem a byli jsme přihlášení, seznámily paní učitelky z této třídy s jejím chodem a poradily nám, jak bychom se měli k dětem chovat a pečovat o ně. A pak už to šlo jako na drátku. Ve skupinkách jsme, vždycky ve čtvrtek, dojížděli do Krče a strávili s dětmi tři dopoledne.

Přišla jsem na řadu v zimě, načež hned první den, kdy jsem tam měla být, byla velká sněhová kalamita, a i když jsem vyrazila dříve, nestihla jsem přijít včas. Můj kolega na tom však byl o dost hůře a přišel o hodinu později.

Když jsem dorazila do třídy byly tam pouze dvě učitelky. Prvního chlapečka přivedla maminka asi o půl hodiny později a nakonec se nás tam sešlo asi šest pomocníků a učitelek na tři děti. Každý jsme se tím pádem mohli ujmout jednoho a hrát si s ním. Já jsem měla na starost chlapečka, který bych lehce opožděný a agresivní. Často z ničeho nic uhodil někoho druhého, ať už to byl jiný chlapeček, některý ze studentů nebo paní učitelka. S ním jsem se pěkně natrápila. Obzvláště poslední den, kdy vyráběli přáníčka pro maminky a kreslili je červenou temperou. Jára měl napatlanou celou ruku od barvy, a když šel okolo mě, aby si umyl ruce, praštil mě vši silou do zad, tudíž jsem pak celý den chodila s červenou rukou na mikině.

Další den jsem měla na starost holčičku s mírným autismem. Skoro celou dobu jen seděla na jednom místě, hrála si s míčky a koukala před sebe. Nemluvila a ani se nedalo říci, jestli vnímala a rozuměla tomu, co jí člověk říkal.

Docela mě děsila představa toho, že bych měla dcerku, která se na mě nikdy neusměje a pravděpodobně ani nepromluví. A bylo mi líto takových lidí. Zároveň jsem je však musela obdivovat. Jak statečně to musejí snášet a žít s tím každý den. Stejně tak paní učitelky, které každý den dochází do této školky, aby se staraly o děti, z nichž téměř žádné nemluví a mnoho z nich žije pouze ve vlastním světě. Je to jistě velmi fyzicky i psychicky náročné, koneckonců, vyzkoušela jsem si to na vlastní kůži a můžu to potvrdit. Teprve teď dokážu tyto obětavé lidi dostatečně ocenit a obdivovat za jejich vytrvalost snahu a nadšení pro dobrou věc, pro pomoc druhým. Doufám, že většině lidí přinese tento projekt alespoň tolik, co přinesl mě.

POMOC SENIORŮM

Slávek, 7.A

Ve dnech 22., 23. a 24. února jsem s dalšími čtyřmi spolužáky z Arcibiskupského gymnázia navštívil v rámci projektu Anežka domov důchodců na pražských Hájích.

Součástí našeho třídního „kurzu“ v domově pro seniory bylo i krátké „školení“ hned jak se nám představila hlavní sestra, neboli vedoucí oddělení. Sdělila nám vše důležité ohledně chování v budově a zmínila se také, co vlastně od důchodců máme očekávat a jak máme na případné „problémy“ reagovat. Poté nám ukázala hlavní místnosti a po oznámení času, kdy budeme moci svoje pozice bavičů opustit, nás rozdělila do jednotlivých pokojů. Vybírat jsme si pokoj samozřejmě nemohli, ale sestra nám o těch dotyčných vždy něco řekla a podle svého uvážení nás poslala k těm nejméně „naštvaným“.

Na pokoji jsme se seniorem strávili vždy asi dvě hodiny. Naším úkolem bylo člověka co nejlépe bavit, aby se zkrátka nenudil. Povídat jsme si mohli v podstatě o čemkoliv – jen když čas utíkal a řeč nestála. Já jsem všechny tři dny navštěvoval jednu paní, která byla velice milá a hlavně měla stále nové nápady, o čem povídat, takže jsem se nemusel moc snažit. Výhodou také bylo, že jsem byl na pokoji ještě se spolužačkou, což znamenalo, že jsme mohli v případě „nouze“ prohodit i pár slov mezi sebou.

Když jsme byli jsme dostatečně vyčerpaní bezmála dvouhodinovým rozhovorem vedeným v podstatě jen jednou stranou – důchodci, odešli jsme do kaple. Další práce spočívala v kreslení zábavných obrázků nebo ve vymýšlení různých jednoduchých hádanek – opět s cílem pobavit důchodce a zpříjemnit jim tak čas na pokojích. Každý se snažil dělat aspoň něco – někdo se pustil do křížovek, někdo zas spoléhal na svůj malířský talent a jal se kreslit malé pexeso, které pak vyhodnotili místní „údržbáři“ jako mistrovo veledílo. Já sám, protože kreslit neumím, jsem udělal jednoduchou křížovku, kterou ale ani oni „údržbáři“ nebyli schopni vyřešit.

Co hodnotím na této zkušenosti pozitivně, je, že jsem poznal, jak takový domov pro seniory vlastně funguje. Na druhou stranu mám dojem, že tato práce měla být dobrovolná a škola neměla studenty nutit za každou cenu si vybrat z udané nabídky programů. Toto nucení pak dle mého názoru v nemalém počtu případů vyústilo k všelijakým „ulejváním se“ z akcí a nevoli studentů. Celkově to bylo ale zajímavé zpestření každodenního školního vyučování a myslím, že nebude na škodu, když škola bude mimoškolní akce pořádat častěji. Zkušeností přece není nikdy dost!

O tom, jak tento počín hodnotí student AG, Jaroslav Košut, se můžete přesvědčit v následujícím rozhovoru:

Viktor a Slávek, 7.A

Takže celkově ten čas strávený povídáním si nehodnotíš nějak záporně, že?

Asi bych vymyslel lepší způsob, jak ten čas využít, ale v celku to proběhlo lépe, než jsem očekával.

Měl jsi teda nějaké předsudky nebo špatná očekávání?

To ani ne, ale chodit do domova důchodců se mi taky zrovna nechtělo...

Tak tedy trochu z jiného soudku; myslíš, že jsou podmínky poskytnuté seniorům na přijatelné úrovni, nebo bys něco zlepšil?

Nevím, jestli to mohu posoudit. Co se mi ale zdálo trochu nedotažené, byly společné sprchy. Myslím, že když už se důchodce rozhodne strávit zbytek života v takovémto zařízení, měl by mít alespoň dostatek pohodlí. Jinak i některé pokoje byly dost malé, což taky nemusí být zrovna dvakrát uspokojiví ubytování. Jinak ale celkově se mi domov docela líbil.

Mám to chápat tak, že by ses tam ves stáří klidně nastěhoval?

To zas ne. Budu se snažit zajistit se, abych nemusel do žádného takového zařízení jezdit.

Díky za rozhovor.

Interviewer: Jakub Cieslar

Respondent: Viktor Derka

Co bylo pro Vás nejvíce přínosné? Co pro Vás bylo nejzajímavější?

Jak už jsem říkal, hlavní přínos byly nové poznatky a přesvědčení, že do takovéhoho podniku bych nikdy svou nyní už šedesátiletou matku neposlal.

Velmi mě zajímal přístup důchodců k informacím, který byl u některých velmi dobrý. Koukali se na televizi, četli noviny, atd. Ale stejně byl tento přístup stále horší, než v jakékoli normální rodině. Je nicméně pěkné, že se tento stav průběžně lepší.

Co jste říkal na domov jako takový? Myslíte, že je to dobré řešení pro staré lidi?

Objekt domova důchodců nebyl řešen špatně a vypadalo to tam i celkem dobře. To ovšem neznamená, že by se mi tam líbilo. Celkově se mi koncept domova důchodců nelíbí. Samozřejmě že to je potřebné, spousta starých lidí nemá rodinu, která by se o ně starala, nebo to není v jejich silách, ovšem spousta rodin zde pouze „odloží“ své staré rodiče, kteří by doma byli pouze na obtíž. Tento přístup se mi vůbec nelíbí, protože děti by se o své rodiče měly starat. Jejich rodiče je taky mohli dát do dětského domova, když byly malé, s vysvětlením, že se jim o ně nechce starat. Za tuto službu si tedy zaslouží, aby svůj konec života prožili v klidu a rodinném kruhu, ne aby čekali na smrt mezi cizími lidmi, v domově, kde nemůžou skoro nic dělat.

A nakonec, jak na Vás působil tamější personál? Co by mohli zlepšit, popřípadě naopak co se na personálu dalo ocenit?

Personál byl docela příjemný. Opravdu oceňuji jejich obětavost a úslužnost zaměstnanců, tato práce není příliš záviděníhodná a mnohdy určitě ne příjemná, ale oni to přesto dělají. Zlepšit by se asi dal jejich jídelníček, neboť většina důchodců si mi stěžovala, že jídla nejsou příliš dobrá a jsou často stejná.

Děkuji Vám za rozhovor, myslím, že to pro nás bylo velmi přínosné.

PŘÍDAVNÉ PROJEKTY V HODINÁCH ČJL

Sirotci, Ztracené, opuštěné a zabitě děti, Kontroverzní léčebné metody

SIROTCI – DIVADLO – Prima A

Julie, Klára, Marie

Sirotci jsou opravdu dobré téma k debatě. Zemřeli jim rodiče, a jak knihy líčí, většinou mají protivné příbuzné, kteří je nemají až tak rádi a nedávají jim potřebnou lásku k přežití dětství. A když mají láskyplné ochránce, nikdy nikdo nemůže nahradit opravdové rodiče. Je ovšem také otázka, kolik jim bylo let, když rodiče zemřeli. Sirotci to mají opravdu těžké, a to jak v dětství, tak v dospělosti.

V českém jazyce jsme měli jako téma k doporučené literatuře právě sirotky.

V rámci projektu Anežka se naše třída rozhodla zahrát divadlo. A to na téma sirotci. Rozdělili jsme se do několika skupin a dostali úryvek z knihy o nějakém sirotkovi. Úryvky byly z těchto knih: **Jana Eyrová (Jana), Oliver Twist (Oliver), Větrná hůrka (Heathcliff), Pipi Dlouhá punčocha (Pipi) a Harry Potter (Harry)**. Po několikadenním zkoušení se naše úryvky měly zahrát ostatním ve třídě. Pak následovalo další zkoušení. Přes všechny problémy se podařilo zahrát naše **Sirotky** na školní **Akademii**.

ZTRACENÉ, OPUŠTĚNÉ A ZABITÉ DĚTI – Kvinta A

Hledali jsme v bájích, pohádkách a celé literatuře děti, které se ztratily, byly opuštěny nebo zabity. Je to stále aktuální téma. Namátkou: **Mojžíš, Oidipus, Plaváček, Romulus a Remus, Cosetta, sirotci dr Larche, děti Faustovy**

Markétky, Viktorky, Médey, J.J Rousseaua i Angeliky de Peyerac...
Dvě ukázky:

Médeiny děti

Eliška, 5.A

Více než tragický příběh, poukazující na to, čeho všechno je žena schopná z nenávisti, zoufalství, lásky. O co silnější byl cit, o to ničivější je odplata. Hranice neexistují...

Byla však Médea v právu? Mohla zabít své děti, jen aby poškodila nevěrného manžela? Byla naprosto šílená, nebo jednala chladným rozumem a jasným zrakem? Dá se nějak odčinit čin, který spáchala? Nedá. A co trest, jaký ji za tento čin postihl trest? Nevíme. Zde se jednotlivé zdroje rozcházejí. Někdo tvrdí, že už jí nikdy nikdo nespáčil, jiní, že odešla do Athén, byla však vyhnána a vrátila se na Kolchidu. Ale jak mohla žít dál s krví vlastních dětí na rukách? A jakou úlohu v tom vlastně hrály její děti? Vždyť ty nevinné bytosti byly jen náčiním, jen sekerou, kterou Médea vrazila do Jásonova srdce...

Ale zřůdnost jejího činu na nás dopadá dnes stejně krutě, jako kdysi na obyvatelé antického Řecka.

Viktorčino dítě

Prokop, 5.A

Viktorčino dítě utopené v ratibořickém splavu někdy v první polovině devatenáctého století je v podstatě archetypem dítěte potraceného z důvodu zborcené lásky rodičů. V české literatuře i lidové slovesnosti se zcela běžně setkáme s jeho i s Viktorčinými odkazy, nejznámějším je asi „řval jako Viktorka u splavu“. Už z tohoto lidového rčení můžeme soudit, že Viktorčino dítě se neloučilo se světem opomenutě, že jeho odchod byl bolestivý pro všechny zúčastněné i nezúčastněné. Těch pár odstavců, které hovoří o jeho smrti, považuji za nejsmutnější a také nejemotivnější část celé Babičky.

Viktorka je jediným neidylickým prvkem Babičky. Své děťátko topí ve splavu, čímž páchá hřích zcela odporný a je pozvolna exkomunikována vesnickým společenstvím. Svůj život dožívá někde v lesích, v polovičním vyhnanství a v naprostém šílenství.

Z historického hlediska postava šílené Viktorky opravdu existovala, jmenovala se Viktorie Židová a byla pohřbena někde ve společném hrobě v severních Čechách. Symbolický hrob literární Viktorky se nachází v Červeném Kostelci poblíž Ratibořic.

KONTROVERZNÍ LÉČEBNÉ METODY - Septima A

V hodinách češtiny, spolu s projektem **TÉMA**, který je zaměřen na zkoumání jednoho tématu ve světové a české literatuře (viz **DUŠEVNÍ CHOROBY**), pracovali studenti septimy A také na polo odborných úvahách na téma KLM. Věnovali se těmto problémům: **Umělé oplodnění a problémy kolem početí, prenatální péče, kmenové buňky, duševní choroby, elektrošoky, antidepressiva, lobotomie, homeopatie, do hodin biologie psali ještě speciální odborná témata... pro zajímavost několik ukázek (další máme archivované).**

Metoda pevného objetí

Z. Vaňková

Než jsem si zadala do internetového vyhledávače spojení „kontroverzní léčebné metody“, vůbec jsem netušila, že k nim právě terapie pevným objetím – dále jen TPO – patří také. Ani nevím, zda bych označila TPO za léčebnou metodu v pravém smyslu slova. Neléčí tělo, pouze duši a vztahy. A ani tam nedokáže dělat zázraky – například autismu se dítě nikdy nezbaví, jeho stav se může „jenom“ zlepšit.

Diskuse o TPO se u nás rozproudila odvysílání časosběrného dokumentu *Mámo, táto, obejmí mě* těsně před Vánoci 2010. V této práci bych ráda nejprve TPO představila – o co se vůbec jedná, typy a historii, dále uvedla základní argumenty pro i proti a své vlastní stanovisko.

Psychologický slovník definuje TPO jako „*poskytnutí korektivní emoční zkušenosti prostřednictvím fyzického kontaktu*“. Používá se zejména u dětí s poruchami přichylnosti a s poruchami osobnosti autistického spektra, ale také při uzdravování vztahů v rodině.

Před průběhem terapie terapeut vyzkoumá, kdo v rodině je s kým v konfliktu. U malých dětí se provádí v embryonální pozici a spočívá především v zrcadlení všech výrazů dítěte, u starších dětí a manželů vleže na karimatce, dospělé a dospívající děti leží rodičům bokem v náručí – vše samozřejmě s přihlédnutím ke zdravotnímu stavu zúčastněných. Praktikuje se pod dohledem odborníka v rámci terapie, poté i doma. Samotná terapie se skládá ze tří fází, které by se daly označit jako konfrontace, konflikt a usmíření. Vždy je snaha, aby se agrese ventilovala verbálně a hlasem, nikoli fyzicky, ventilace negativních emocí se děje i oboustranně (máš

radši bratra než mě, nikdy si na mě nenajdeš čas, musím tě chránit, i když jsi moje matka...), po konfrontaci se dostaví láska. Není podmínkou, aby byl přítomen ten, s kým se chceme usmířovat, nepřítomného nebo zesnulého zastupuje jiná osoba stejného pohlaví, v těchto případech se využívá vizualizace, kdy si člověk představuje jak dotyčného navštívuje v nebi nebo u něj doma, v případech, kdy se usmířuje s někým, koho se bojí, může mít s sebou na pomoc strážného anděla. Vizualizací se lze i vyrovnat z traumaty, například z pohlavního zneužití nebo z porodu. Ten si pacient (například adoptované dítě) může dokonce znovu prožít – proleze látkovým tunelem, na jehož konci jej čeká matčina náruč.

Terapie pevným objetím existuje pět druhů: sepjetí mezi rodičem a dítětem, rehabilitace porodních zážitků, manželské usmíření (případně rozloučení manželů), ve společném spánku, vizualizace (s někým nepřítomným, zemřelým). Tedy jde vždy o lidi spojené osudem – rodiče a děti, manžele, partnery. V případě silné emocionální krize žáka ji může provádět i učitel, který pak jedná jako zástupce rodičů. Provádí se v praxích i skupinově. TPO může vést pouze vyškolený odborník, absolvent čtyřletého terapeutického výcviku.

Dá se říci, že pevné objetí vzniklo evolučně. Každý jsme vlastně pevné objetí zažili už v matčině lůně. Můžeme si představit, že objetí a TPO se k sobě mají asi jako hovor a terapie hovorem. Základy terapie pevným objetím tedy položila Martha Welchová, která vypracovala „holding therapy“ určenou nejprve pouze autistickým dětem, tu propagoval i nositel Nobelovy ceny, biolog a etolog Nikolas Tinbergen. U nás tuto metodu zpopularizovala zejména psycholožka Jiřina Prekopová, podporovali ji i dětské psychologové Zdeněk Matějček a Jaroslav Šturma.

Prekopová čerpala i ze systemického přístupu Berta Hellingera, tedy rodinných konstelací. Ty probíhají tak, že si dotyčný ze skupiny vybere zástupce za každého člena své rodiny včetně sebe. Zavede je na místa, která odpovídají jeho představě, zeptá se jich, jak se na daném místě cítí a dá jim možnost se přemístit nebo je přemístí sám. Tímto způsobem hledají optimální řešení. Zajímavé je, že se zástupci opravdu vcítí do člověka, kterého předtím neznali. Rodinné konstelace zahrnují patriarchální část a pevné objetí tu matriarchální, tvoří tak jeden celek. Někdy se stane, že přijde na TPO rodič kvůli výchovným problémům s dítětem a zjistí se, že tyto problémy pramení z toho, že má nevyřešené vztahy z předchozí rodiny a ty se musí vyřešit, teprve potom je dost silným rodičem. Například

člověk, který byl vychováván příliš přísně, má sklon vychovávat své děti přehnaně mírně. Pokud byl před ním upřednostňován jeho starší sourozenec, věnuje zase často svou lásku pouze mladšímu z dětí. Jinde zase dítě zastupuje zemřelého nebo potraceného sourozence, rodičova partnera, nebo dokonce rodičovu matku či otce. Takže často musí podstoupit TPO i prarodiče dítěte. Vlastně nikdy by se nemělo začínat od dítěte. Rodiče mají sloužit jako příklad a to i v řešení konfliktů.

TPO se praktikuje především u autistů. Podle Prekopové je ale celá naše generace v jistém smyslu autistická. Stejně jako autisté se upínáme na neživé předměty více než na lidi, jejichž reakce jsou nepředvídatelné a jejichž pocity musíme vnímat a respektovat. Večery trávíme u počítačů a televizí častěji než se svou vlastní rodinou a s tím se pojí i náš odpor k fyzickému kontaktu, komunikaci a vyjadřování emocí. V některých zemích nosí ženy své děti v šátku, na těle. V těchto zemích k pevnému objetí neexistuje odpor. Matky totiž výchovné problémy v prvních třech letech dítěte nemohou řešit tak, že by batoletu naplácaly nebo ho poslaly pryč. Všechny konflikty probíhají v těsném fyzickém kontaktu, tedy v objetí. A to i když už je dítě starší. Dítě si tak zvykne na tento způsob řešení konfliktů a to se projeví i například ve vztahu s partnerem.

Cíli TPO jsou podle knihy *Pevné objetí* od Jiřiny Prekopové „*emocionální konfrontace, připuštění a kultivace agresivity, vzájemné vcítění, zvládnutí konfliktu, emocionální naplnění systemického pořádku, rehabilitace vazby, která často neexistovala, obnovení lásky, která již kdysi proudila, bezpečí a svoboda*“. Jde o překonání instinktu „útok nebo útek“, tedy ve vzteku dítě nebít ani ho neposílat pryč, ale dát mu zpětnou vazbu v kontaktu s ním, bez násilí a s bezpodmínečnou láskou.

Prekopová často odkazuje na biblický příběh Jáкова a anděla, kde Jákob říká: „Nepustím tě, dokud mi nepožehnáš.“ (Gn 32,27) nebo na Františka z Assisi, který objímal malomocné.

Na první pohled by se zdálo, že na takové metodě není nic kontroverzního. Na sociální síti facebook se ale proti ní vytvořila skupina *Říkáme NE metodám pevného objetí!* Proti je i organizace APLA, která se zabývá pomocí lidem s autismem, novinář Jiří X. Doležal, vzděláním psycholog a také neurolog Jaroslav Lněnička. Naproti tomu existuje občanské sdružení *Společnost pro podporu pevného objetí jako životního stylu a terapie*, které podporuje řada psychologů, v čele s již zmíněnou Jiřinou Prekopovou.

Kontroverzní je zejména použití u autistů a dětí, což jsou právě skupiny, u kterých se TPO praktikuje nejčastěji. Autisté jsou velmi citliví na dotek a mají problém s vyjádřením vlastních emocí, u malých dětí se zase leckdy nerespektuje nesouhlas dítěte s terapií. Podle odpůrců TPO rodič oproti dítěti ukazuje svou fyzickou převahu a nebere vážně projevy vůle dítěte, čímž narušuje jeho důvěru. Jedná se o vnučování lásky násilím – a s tím, že láska se vnutit nedá, souhlasí každý rozumný člověk. TPO, pokud se neprovádí pod dohledem školeného terapeuta, může také sloužit k vylévání si vzteku na dětech násilným objímáním, vzhledem k tomu, že se používá hlavně k řešení konfliktů a jde o projevení a vyjádření emocí. TPO totiž svou zdánlivou jednoduchostí až „zázračností“ svádí k praktikování i neškolené osoby a tak jsou známy i výpovědi dětí, které na TPO vzpomínají jako na „týrání“ a „znásilňování“ a matek, které byly náhodným svědkem toho, jak jejich dítě někdo zaklekává, třese s ním, křičí mu do obličeje a odvolává se na „terapii pevným objetím“ nebo „holding therapy“. Je jasné, že takové matky a děti i jejich blízcí, se stanou odpůrci TPO, aniž by si zjistili bližší informace.

Řekla bych ale, že odpůrci často viděli jen dokument nebo dokonce jen videa vytržená z kontextu., což někdy vede k představě, že TPO je prostě pevné objetí, které může provádět kdokoliv, komukoliv, kdekoliv a jakkoliv, forma fyzického trestu, způsob léčení autistických dětí, vzájemné vybíjení si svého vzteku na druhém nebo pofidérní „válení se po sobě“. Ničím z toho ale terapie pevným objetím není.

Zprvė TPO neprobíhá v afektu a bez přípravy, ale jedná se o součást terapie s odborníky za účasti celé rodiny. Tato terapie zahrnuje i přednášky a diskuse o pevném objetí a o výchově, již zmíněné stavění rodiny a v případě skupinové léčby se rodiny vzájemně informují. Když má pacient s fyzickým kontaktem – a tím pádem i metodou pevného objetí - problém, rozhodně ho bez náležité pozvolné přípravy – například v rámci her – nikdo ho k ničemu nesmí nutit. Terapii smí provádět jen přísně vybraný a vyškolený terapeut. Existuje také celá řada kontraindikací, při kterých se TPO nesmí provádět. TPO především nemá být výchovným prostředkem k poslušnosti, ten, kdo chce objímat, nemůže odmítat pořádek v rodinném systému (matka, která nenávidí otce svých dětí). TPO se také nesmí provádět, došlo-li k pohlavnímu zneužití ze strany objímajícího, vyskytly-li se těžká porucha osobnosti nebo je-li jeden z rodičů proti terapii.

Zadruhé TPO je oboustranné, i dítěti je umožněno vykřičet své pocity a důvody, proč se zlobí na rodiče. Fyzické násilí je výslovně zakázáno, rodič

nad dítětem do jisté míry opravdu převahu má, ale to je přirozené. Dítě (především malý tyran) si musí uvědomit, že rodič je „ten velký“, který se o dítě stará, který určuje směr pro jeho další život a bez kterého by se dítě asi neobešlo. Jde o to, aby v rodině začala proudit láska a terapie nesmí skončit, dokud se tak nestane.

Zatřetí při TPO nedochází k zaklekávání, jak odpůrci často tvrdí, ani k drcení několikahodinovým bolestivě pevným objetím. Důležitý je fyzický kontakt – sezení na klíně, objetí vleže, leh v náručí, ale nikdy násilná nebo erotická poloha.

Někteří lidé také zaměňují TPO s holding therapy, výše zmíněnou metodou Marthy Welchové, ze které TPO vznikla. Ta měla vyvolat v dítěti záchvat vzteku a následně začít s emočním připoutáváním. Na rozdíl od TPO někdy sloužila k vynucování poslušnosti. Chyběla empatie a bezpodmínečná láska.

Terapeutické situace s autisty jsou někdy opravdu dramatické – vždyť některé děti s touto diagnózou nikdy objetí nezažili, protože se mu brání. Autistům také chybí biologicky podmíněné přilnutí k matce, což je důvod, proč jsou přecitlivělí na doteky.

Já osobně patřím tedy k příznivcům TPO, samozřejmě prováděné pod odborným dohledem, i když sama bych ji s tím, s kým mám konflikt – alespoň bez přípravy – podstoupit nechtěla.

Homeopatie – zázračná metoda, nebo rafinovaný podvod?

V. Brož

Úvod

Homeopatie je bezesporu jednou z nejkontroverznějších léčebných metod současnosti. V České republice, ale samozřejmě i jinde ve světě, je hojně rozšířená. Mnoho lidí homeopatii odmítá, považuje ji za klamnou a v určitých ohledech i za škodlivou metodu, najdou se však i tací, kteří jsou přesvědčeni o její výjimečnosti a účinnosti. Cílem tohoto článku je podrobněji prozkoumat názory obou stran a pokusit se odpovědět na otázku, která je položena v nadpisu.

Původ homeopatie

Co je to vlastně homeopatie a jak vůbec tato metoda vznikla? Homeopatie je obecně považována za jednu z alternativních léčebných metod. Název pochází ze dvou řeckých slov: homoios (stejný) a pathos (nemoc, bolest) – o významu tohoto spojení bude řeč později. Základní teze homeopatie vytvořil německý lékař a esoterik Samuel Hahnemann (1755–1843). Ten označoval homeopatii za „božskou metodu“, kterou mu údajně zjevil samotný bůh.

Na tomto místě je třeba ale jasně zdůraznit, že Hahnemann tímto nemyslel Boha křesťanského. Hahnemann byl totiž součástí tajemné organizace Svobodných zednářů, jeho názory byly také mimo jiné silně ovlivňovány astrologií a různými okultními naukami a ke křesťanství měl negativní vztah. Ježíše Krista označoval jako pomatence, naopak obdiv

počáteční účinné substance prakticky nic. Uvažujeme-li fakt, že biochemické reakce v lidském těle se odehrávají na bázi molekul, je vyloučeno, že by mělo homeopatikum vůbec nějakou účinnost.

Avšak i na toto mají příznivci homeopatie odpověď. Tvrdí, že molekuly mohou v roztoku zanechat stopu, přičemž další potenciální otisk nezmizí a účinná duchovní esence v homeopatiku zůstává. Tuto domněnku zdůvodňují homeopaté následujícím způsobem: molekuly vody mají tu schopnost, že kolem jakékoliv látky vytvoří specifické uspořádání – a toto má být navzdory ředění zachováno. Ani toto tvrzení se však nezakládá na skutečnosti. Je sice pravda, že molekuly vody vytváří kolem jiných molekul shluky, tzv. klastry, ty se ale poté,

co cizí molekula zmizí, okamžitě přeskupují a žádný otisk se v nich nezůstává.

Homeopatie takovýchto věcí, které jsou v přímém rozporu s vědou, předkládá celou řadu.

Život má řídit tzv. dynamis, duchovní síla; chroby mají být zapříčiněny tzv. miasmaty, vnějšími

vlivy duchovní povahy. Ani jedna z těchto věcí nebyla nikdy prokázána. Rovněž princip podobné léčit podobným se dá velmi lehce zpochybnit: otrava např. rtutí se neléčí tím, že je člověku podán jiný jed – něco takového může průběh nemoci pouze zhoršit. Princip léčení podobného podobným teda nefunguje zdaleka ve všech případech.

Velké riziko spočívá především v nasazení „účinných“ homeopatik na nějakou závažnou chorobu, např. rakovinu, kdy je samozřejmě zapotřebí zcela jiných forem léčení. V roce 2009 vydala WHO varování před rozšiřováním homeopatik v afrických zemích, neboť ač je proklamována jejich schopnost potírat malárii, chřipku či dokonce AIDS, v praxi se to samozřejmě nestává.

Dalším problémem může být zavedená představa homeopatik jako přírodní medicíny. Lidé se domnívají, že pokud homeopatika nepomůžou, rozhodně nemůžou uškodit. Toto tvrzení však nemusí být zcela pravdivé. Některá homeopatika obsahují stopy těžkých kovů, jedovatých

anorganických sloučenin nebo jsou na bázi alkoholů, přičemž takovéto přípravky jsou často doporučovány i malým dětem, kojence nevyjímaje. Nejsou známy a uváděny žádné vedlejší účinky homeopatik, přitom některé přípravky obsahují například jedovatý arzen.

I samotné předepisování homeopatik působí nedůvěryhodně, protože jejich účinky jsou odvozovány na základě pokusů na zdravých lidech (princip léčení podobné podobným) a symptomy jsou určovány dle subjektivních pocitů respondentů.

Vědci bylo provedeno již mnoho pokusů zabývajících se homeopatiky, žádný ale jejich účinnost při klinických podmínkách nepotvrdil. Na druhou stranu je nutné připustit, že nějaká teoretická efektivita nebyla ani vyloučena – v takovém případě by však člověk musel operovat se světem magie a tajemných kosmických sil, který probádán není.

Důvody pro přežívání homeopatie

Zbývá zodpovědět poslední otázku: jak je možné, že někteří lidé, přes všechna rozumová vysvětlení a vědecké pokusy, stále v účinnost homeopatik věří, užívají je, či dokonce propagují?

Homeopatie samozřejmě vzbuzuje v lidech zvědavost a touhu vyzkoušet ji, protože tato metoda je často prezentována jako něco nového, zázračného, čemuž někteří lidé, lační po duchovních hodnotách, byť sebespekulativnějších, se zájmem naslouchají. Jistě se může stát, že se po požití homeopatika nemocný uzdraví – pak stačí být i tento jediný, ojedinělý případ, aby onen dotyčný doporučoval homeopatikum dále, protože mu „pomohlo“. Spontánní nadšení tak má za následek rozšíření této pověsti, která je založena na naprosto špatně pochopených a nesprávně vypozařovaných skutečnostech. Jako mnohem pravděpodobnější důvod, proč se člověk po užití homeopatik uzdraví, může být například uvedeno to, že nemoc

už jednoduše odezněla, anebo protože člověk tak vehemetně věří, že mu homeopatikum pomůže, až se díky tomuto opravdu zotaví. Pak jde ale o prostý a známý placebo efekt. Ostatně

fungování homeopatik jako placebo jednoznačně nevylučují ani odpůrci homeopatie. Ti považují homeopatické přípravky za „dražší cukr“.

Jako druhý důvod přezívání homeopatie je uváděna ekonomická výnosnost a s ní spojených jevů. Homeopatie je v současné době velký a rovněž i velmi výnosný byznys. Například největší výrobce homeopatik na světě, francouzská firma Boiron, má roční obrát v řádu stamilionů eur. Na začátku musí být sice vyvinut preparát, což je poměrně nákladné, avšak díky následnému zředění dosáhne firma astronomických zisků. Ty pak může investovat do masivní reklamy a také tyto finanční prostředky (toto jsou ale pouze domněnky) umožňují nátlak na různé zdravotnické a lékařské organizace, které se zdráhají homeopatii jednoznačně odsoudit.

Samotná firma Boiron se na svých internetových stránkách ohání argumenty, že „klinická účinnost homeopatie je dokumentována odbornými pracemi a klinickými observačními studii“. Jakými, kdo je vypracoval, jestli byly nezávislé, to se již člověk nedočte. Jako útěchu

uvádí Boiron, že zahájil jakýsi dlouhodobý projekt dokazování účinnosti homeopatik, do kterého investuje několik milionů eur ročně. Výsledky neznámé.

Závěr

Dá se předpokládat, že popularita homeopatik bude do budoucna klesat? Zřejmě spíše ne. Poptávka po alternativě ke klasické medicíně je velká a nadále pravděpodobně poroste. Homeopatii by učinila přítrž pouze nějaká dlouhodobá intenzivní kampaň, ve které by spojily síly zdravotnické organizace, státy i farmaceutické firmy. Ale jelikož existují v současném světě

mnohem naléhavější problémy, zůstane homeopatie i nadále pro mnoho lidí zázračnou léčebnou metodou, ačkoliv drtivá většina důkazů nasvědčuje tomu, že se jedná o rafinovaný podvod.

Zdroje

- en.wikipedia.org
- víra.cz
- boiron.cz

Umělé oplození (oplození in vitro)

Hedvika Šiprová

“I my přece máme právo na dítě!”

Podobné argumenty párů, které nemohli naplnit svoji touhu po dítěti běžným způsobem, vedly lékaře k tomu, že začali zkoumat, zda by bylo možno dát vzniknout lidskému životu pomocí moderní medicíny.

Historie

Původní úspěchy s umělým oplozením u zvířat vedly k tomu, že vědci Patrick Steptoe a Robert Edwards našli způsob, jak tuto metodu použít i u lidí.

Prvním dítětem “ze zkumavky” pak byla Louise Brown, která se narodila 25. července 1978 v britském Oldhamu.

V Československu se první “zkumavkové” dítě narodilo až v roce 1984.

Jak oplození in vitro probíhá?

Při umělém oplození – fertilizaci in vitro (zkáceně IVF) se podávají ženě hormony způsobující hyperovulaci – během jednoho cyklu uzraje více vajíček. Vajíčka se pak odeberou během operace, která vyžaduje jednodenní hospitalizaci.

Odebraná vajíčka se buď spolu se spermii kryogenicky zmrazí pro pozdější použití, nebo se okamžitě (do 16 hodin od jejich odebrání) oplodní spermii a vloží do těla ženy.

Největším problémem je správné uhnízdění vajíčka na děložní stěnu. Z toho důvodu se většinou do dělohy ženy vpravuje větší počet vajíček, jejichž vývoj se nadále sleduje, a poté se vybere jedno, či dvě vajíčka, která se nejlépe “uchytila” a zbytek se ženě zase odebere – dojde k jejich potratu.

Rizika

Mužům při IVF nehrozí žádná zdravotní rizika, avšak u žen je velké množství vedlejších efektů, které přináší užívání hormonů, způsobujících hyperovulaci. Jedná se zejména o zvýšené prosáknutí tkání. Takový výrazný úbytek tekutin z cév vede k sníženému tlaku a zvýšení srážlivosti krve. Může též nastat zvracení a průjem. Díky silné dehydrataci je není vyloučené, že stav vyústí až k selhání ledvin.

Mnohdy postačí klid na lůžku avšak u velmi těžkých případů může dojít k prasknutí vaječníku.

Etické aspekty

Řada odborníků, organizací a náboženských uskupení se staví proti této formě asistované reprodukce. Argumentují tím, že tento vznik lidského života je neuctivý.

Nejvíce jim však vadí, že při IVF dochází k potratu “přebytečných” oplozených vajíček, která považují za zárodek člověka, podle jejich mínění zde dochází k vraždě.

Dalším problémem je to, co se děje s oplozenými zmraženými vajíčky. Pokud se umělé oplození povede hned na první pokus, zbude v kryogenické bance několik “zmražených bezbranných lidských životů”, na nichž by však rádi experimentovali vědci, zkoumající kmenové buňky. Kmenové buňky jsou nediferencované živočišné buňky, které mají schopnost se dělit (proliferovat) a přeměnit se na jiný buněčný typ (diferenciovat). Tato schopnost umožňuje tělu vytvořit nové buňky a opravit tak poškozené části těla. Těmito buňkami se v současnosti léčí například rakovina kostní dřeně a leukémie. V budoucnosti by se jimi dala léčit další řada neléčitelných onemocnění, zejména roztroušená skleróza a nejrůznější nádory.

Kmenové buňky se nacházejí v kostní dřeni, pupečnickové krvi, bazální vrstvě pokožky a tukové tkáni. Ale “nejlepší” kmenové buňky lze získat z několikadenního lidského embrya.

V neposlední řadě vadí odpůrcům i způsob získávání spermií. Pro odběr je totiž nutná masturbace, kterou odsuzuje Katolická církev.

Statistiky

- každý 6. pár má problémy s otěhotněním
- příčina neplodnosti je ve 35% na straně ženy

- příčina neplodnosti je ve 25% na straně muž
- úspěšnost oplodnění metodou IVF může být až 35%
- 3 % z narozených dětí přicházejí na svět po umělém oplodnění
- 5 - 10 % “zkumavkových” dětí má drobné odchylky, které zvyšují riziko výskytu obezity, vysokého tlaku a cukrovky

Můj názor

Nevím, jak bych se k celé situaci stavěla v případě, že bych sama nemohla otěhotnět, ale v současnosti si myslím, že dítě vždy nutně neznamena naplnění životního poslání. Chápu, že je zejména pro ženy těžké smířit se s tím, že zrovna ony nemohou být matkami, ale nemyslím si, že by tím nijak klesala jejich hodnota, nebo že by snad nemohly být v životě šťastné.

Podle mého názoru není to, že nějaký pár nemůže otěhotnět věcí náhody. Jejich dítě by třeba mohlo být vážně postižené nebo by těhotenství vedlo k ohrožení života matky.

Jedna známá mojí maminky pracuje ve sdružení, jehož cílem je pomáhat rodičům, jejichž dítě je nějakým způsobem handicapované. Tato paní tvrdí, že 40 % klientů tohoto sdružení má dítě díky IVF. Nemyslím si, že se zde jedná o náhodu.

Údajně také až polovina žen, které mají zájem o umělé oplození, prodělala potrat. Pokud nešlo o samovolný potrat, ale o cílené přerušení těhotenství, mohou si, dle mého názoru, za svůj problém samy.

Úspěšnost IVF je pod 35 %. To mi přijde jako příliš velké riziko neúspěchu, za něž se platí nemalé částky a které může způsobit nejrůznější zdravotní komplikace.

Věřím, že lidský život začíná v okamžiku početí, proto mi nepřijde etické usmrcení přebytečných embryí, či výzkum na nich.

Z výše uvedených důvodů proto nemohu považovat metodu oplození in vitro za vhodnou, či morálně správnou.

Také velmi slušně napsané, argumenty jasné a zřetelné – až na to tvrzení o handicapovaných dětech a vycucávání embryí – to už se dnes nedělá. vv

Metoda Lionela Loguea

Ondřej Bernovský

Foniatrie je věda, která se dle encyklopedického slovníku zabývá obecně fyziologií a patologií sdělovacích funkcí člověka – hlasu, řeči a sluchu.

Logopedie se soustředí na řečovou stránku možných vad, co se týče etymologie, jde o složeninu řeckého *logos* – slovo a *paideuó* – vychovávám. Mezi nejčastější prouchy patří:

1. koktavost, odborně balbutismus, postihující podle statistik přibližně jedno procento dospělé populace. Dále se dělí na zděděnou, rozvnutou (např. v dětství) a získanou (třeba v traumatické situaci).
2. zadržávání řeči či porucha plynulosti řeči
3. mutismus neboli úplná neschopnost řeči
4. dysartie, fyziologicky zapříčňená porucha kdy onemocnění nervové soustavy brání kontrole řečového ústrojí – jazyku, hrdla, rtů či plic. Často spojená s dysfagií, poruchou polykání
5. breptavost, kdy člověk vynechává nebo prohazuje hlásky

Tyto poruchy bývají často způsobeny:

- vývojovými poruchami, jako např. autismem

- genetickými poruchami (Downův syndrom)
 - hluchotou
 - fyzickou anomálií úst
 - neurologickými poruchami
-

Albert, známý jako Jiří VI., se narodil roku 1895 jako druhý syn budoucího krále Jiřího V. a Marie z Tecku. Jeho bratem byl Eduard VIII. Rodiče se jeho výchově nevěnovali, protože se u něj objevila koktavost v důsledku potlačeného leváctví – byl nucen psát pravou rukou. Studoval v námořnických školách a také se krátce zúčastnil první světové války.

Dívka jménem Alžběta Bowes-Lyonová si ho vzala až po dvou letech, doufajíc, že díky jeho koktavosti bude jejich život neokázalý a prostý pozornosti médií. To ona se ale překonala a velice svého manžela podpořila ve chvíli, kdy měl jako král pravidelně veřejně reprezentovat impérium. Šlo také o první sňatek člena královské rodiny s ženou nearistokratického původu.

Další běh událostí už známe z filmu Králova řeč. Roku 1936 zemřel Jiří V. a královských povinností se měl ujmout jeho prvorozený syn Eduard. To se sice stalo, avšak ani ne rok poté už Eduard VIII. abdikoval, aby se mohl oženit s americkou herečkou Wallis Simpsonovou, již dvakrát rozvedenou, a proto veřejně nepřijatelnou k roli královny. Králem se proto stal “Bertie”, ačkoli se můžeme jen dohadovat, zda o to stál.

Pro účel našeho pojednání je ještě důležitá osoba Lionela George Loguea, australského řečového terapeuta, který vlastně vůbec umožnil, aby Jiří VI. došel až ke korunovaci 12. května 1937. Už v šestnácti letech začal brát hodiny rétoriky, přestože ještě pracoval jako pomocný učitel a studoval

hudbu na konzervatoři v Adelaide. Jeho kariéra začala v Perthu, ovšem jako terapeut začal pracovat až roku 1926, těsně předtím, než ho vyhledal Albert. Roku 1935 spoluzaložil Bristkou společnost řečových terapeutů.

Úvahová část

Je jisté, že Albertova porucha pocházela z dětství, sám však nevěnoval téměř žádné úsilí, aby se ji pokusil odstranit. Až jeho projev na Výstavě Britského impéria 31. října roku 1925 přinesl v tomto ohledu změnu. Ta chvíle prý byla těžkou zkouškou jak pro něj, tak pro publikum. Až tak těžkou, že se konečně rozhodl zvládnout svou poruchu a najal si Loguea.

Diagnostikuje slabou koordinaci hrtanu a bránice, Logue předepsal dechová cvičení zabírající hodinu denně. Logueova léčba dala vévodovi z Yorku důvěru v odpočinek a naučila ho vyhýbat se svalovým křečím. Ve výsledku trpěl v řeči pouze občasnou váhavostí. K roku 1927 už Albert hovořil sebejistě a zvládl svou úlohu při otevírání budovy parlamentu v Canberře (viz dobový záznam: <http://aso.gov.au/titles/newsreels/official-opening-canberra/clip2/>).

Lionel Logue pokračoval se svým pacientem i v 30. a 40. letech. K cvičení před důležitějšími řečmi používal jazykolamy, podle Shreedharana zněly dva z nich: "Let's go gathering healthy heather with the gay brigade of grand dragons" a "She sifted seven thick-stalked thistles through a strong, thick sieve". Dábelské, že? Z těch nejdůležitějších příležitostí připomeňme korunovaci Jiřího VI. ve Westminterském opatství, kde byla nalomena Lionelova důveryhodnost zjištěním, že mu nepatří žádný lékařský diplom, a přímá vysílání do rozhlasu během II. světové války. (*ono to předtočili, ve filmu ovšem využili situaci k mystifikujícímu přímému vysílání – VV*)

Byla tedy jeho metoda kontroverzní? V dostupných pramenech se narážka od filmu nedá najít jediná narážka, že by Logue nutil Jeho Veličenstvo mluvit o traumatech z dětství a vůbec o svém soukromí, ale nepochybně k tomu došlo, protože oba dva zůstali přáteli do konce svých životů. Logue měl jednu nezpochybnitelnou výhodu nad svými několikanásobně diplomovanými lékařskými kolegy; dokázal totiž poznat, že to hlavní, co jeho klient potřebuje, je, aby mu někdo naslouchal, aby měl skutečného přítele mezi armádou sluhů a politiků, aby se dokázal uvolnit a začít na sobě pracovat.

Děti jako dárci orgánů k transplantaci

Anežka Fojtíková

Transplantaci orgánů lze považovat za jeden z vrcholů dnešní medicíny. Díky tomuto zákroku byly zachráněny miliony životů po celém světě. Nejčastěji prováděné jsou transplantace ledvin, slinivky břišní, plic, kůže, rohovky, své úspěchy slaví ale i náhrady tak důležitých orgánů jako jater a srdce. Už více než 40 let lze provádět transplantaci kostní dřeně, která je mnohdy poslední šancí na uzdravení lidí s rakovinou nebo nějakou autoimunitní chorobou. Vědecké výzkumy pokračují závratnou rychlostí, dnes je možné transplantovat například celou paži a brzy se dočkáme i první transplantace tenkého střeva.

Problémy transplantací

Transplantace orgánů není ale vůbec bezproblémová záležitost. To není jen tak, vyříznout dárci z těla orgán a vložit jej do těla příjemce. Samotný zákrok je technicky velmi obtížný a časově náročný. Například doba pro transplantaci srdce jsou maximálně 4 hodiny, poté orgán umírá. V tomto časovém úseku musí lékaři stihnout vyoperovat zdravé srdce, převézt ho na místo transplantace k jeho budoucímu majiteli, tomu odebrat nemocné srdce a nahradit ho oním zdravým. Úspěšnou transplantací ale léčba nekončí. Imunitní systém příjemce má totiž tendenci hubit ten nový, zdravý, ale cizí orgán. Na povrch orgánu se tedy aplikují proteiny, vlastní novému tělu. Příjemci jsou také podávány léky na snižování imunity, a to po celý zbytek života. To znamená, že člověk s transplantovaným orgánem má nižší imunitu a je tudíž náchylnější k nemocem.

Dárcovství

Autoimunitním projevům je možné předejít vybráním správného dárce. Samozřejmě není možné, aby kdokoli daroval svůj orgán komukoli. Jedinci se musí shodovat v tzv. HLA kritériu, t.j. musí mezi nimi být nejvyšší genetická shoda. Za shodu je považováno alespoň 8 z 10 alel. Existuje veřejně přístupný seznam dárců, z nějž vybírají lékaři vhodné dárce pro své pacienty. Většinou jsou tito dárce mrtví, u párových orgánů nebo u kostní dřeně může jít o dárce žijící. Není samozřejmostí, že se najde vhodný dárce okamžitě; seznam žadatelů o orgán není žádný pořadník, proto jsou čekací lhůty časově rozdílné. Průměrná lhůta v České republice činí přibližně jeden rok, což je na úrovni ostatních států Evropy. Nejlepší variantou, co se týče dárcovství párového orgánu, je živý dárce. Má to mnoho výhod: pacient nemusí čekat, nemusí se podrobovat dalším zákrokům (například dialýze ledvin), úspěšnost uchycení orgánu bývá vysoká. Nejčastějšími

dárci jsou rodinní příslušníci pacienta. U těch je i velmi vysoká pravděpodobnost, že se budou jejich alely s pacientovými shodovat. Žijící dárci odevzdávají své orgány dobrovolně, nesmí být v žádném případě nuceni. Každý má právo rozhodovat o svém těle. V první řadě je hleděno na zdraví dárce, odebrání orgánu ho nesmí v žádném směru ohrožovat nebo omezovat jeho život. Církev nevidí v tomto postupu žádný problém a považuje ho za akt lásky k bližnímu. Pro darování orgánů neexistuje žádná věková hranice, pokud je dárce zdravý a schopný žít i po operaci stejnou kvalitou života. Upřednostňováni jsou starší dárci před mladšími, protože je předpokládáno, že už nebudou žít tak dlouho. Tudíž je nebezpečí, že jim zkolabuje ten jediný orgán, co jim zbyl, menší. Kdyby darovala párový orgán například mladá žena, je větší riziko, že ji v budoucnu potká nějaké neštěstí, které by poškodilo zbývající orgán. I v těhotenství se mohou vyskytnout nějaké komplikace; těmto rizikům je lepší se vyhnout.

Dětské dárčovství

Orgány mohou podle zákona darovat i děti. Jejich souhlas, potažmo nesouhlas, musí potvrdit rodiče. Předpokládá se, že rodiče respektují rozhodnutí svých dětí a nesnaží se je ani nijak manipulovat. To ale není samozřejmostí. Vžijte se do pozice rodičů, kteří mají dvě děti. Jedno z nich je nemocné a pomohl by mu příjem orgánu od jeho sourozence. Jejich přirozeností je nutit zdravého jedince, aby orgán daroval. Teoreticky by se dal nalézt i nějaký cizí dárce – to je ale ta komplikovanější možnost. Co když ale dítě svůj orgán darovat nechce? Ne třeba ze zlomyslnosti, ale prostě proto, že se bojí? Že se mu nechce strávit několik dní v nemocnici? I tohle dítě má právo na to říct, že darovat orgán nechce. A jeho přání by mělo být uposlechnuto. Já si ale nedokážu představit, jak by na takové přání reagovali rodiče obou dětí. Zdravý jedinec by pravděpodobně musel

operaci podstoupit, ať chce, nebo ne. Obávám se, že dospívající dítě by se s tímto razantním zákrokem nikdy plně nesmířilo a možná by mu vědomí, že už je nějak omezené, nedovolovalo naplno si užívat života.

Může se také stát, že se rodiče rozhodnou mít druhé dítě jenom proto, aby zachránilo dlouhodobě těžce nemocné první dítě. Pak bude přímo „povinností“ nově narozeného dítěte podstoupit náročné zákroky. Ať už transplantaci ledviny, kostní dřeně, kůže nebo darování krve. Toto dítě se už **narodí za jistým účelem** – zachránit svého sourozence. Dokonce bude z tohoto důvodu počato. Plod bude připraven uměle, lékaři oplodní matčina vajíčka otcovými spermii „in vitro“ a vyberou z nich to, jehož geny se nejvíce shodují s geny nemocného dítěte. Dítě se narodí chtěné a žádané, ale ne proto, aby dělalo rodičům radost, ne aby naplnilo jejich soužití, ale aby jim „posloužilo“. Jaký bude jeho život? Bude se o něj matka starat tak láskyplně, jako o své první dítě? Bude otec brát stejné ohledy na něj, jako na jeho sourozence? V některých rodinách tomu tak být může, oběma nebo i vícero dětem může být věnována stejná péče. Faktem ale zůstává, že život druhého dítěte bude předem rozhodnut.

Reflexe v literatuře

S touto problematikou se potýká i anglická spisovatelka Jodi Picoult ve svém románu *Je to i můj život (My sister's keeper)*. Dvouletá Kate onemocní leukémií. Lékař jejím rodičům navrhne, aby si pořídili další dítě, které zachrání to nemocné. Rodiče okamžitě souhlasí, myslíce na svého malého nemocného chudáčka. Z narozeného miminka Anny mají samozřejmě radost a mají ho rádi, pohlíží na něj ale od začátku jako na prostředek k uzdravení Kate. V rodině je Anna brána jako samozřejmost a bývá přehlížena, pozornost je soustředována na její nemocnou sestru. Anna podstupuje transfúze, transplantaci kostní dřeně a další chirurgické

zákroky. Rodiče se jí nikdy na její svolení neptali. Ve třinácti letech se ale jejich příkazům vzepře, aby byla také jednou chápána jako svobodná lidská bytost. Je schopná vyžádat si dokonce i u soudu právo rozhodovat sama o svém vlastním těle.

Prameny

Je to i můj život, Jodi Picoult, IKAR 2005

www.transplant.cz – Česká transplantační společnost

www.ikem.cz – IK+EM Přepis rozhovoru s prezidentkou ČTS Evou Pokornou

theses.cz – Etické aspekty transplantace orgánů, bakalářská práce Mgr. Jany Čandové, Teologická fakulta Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích